

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 7.10.2009
COM(2009) 527 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN
EVROPSKI CENTRALNI BANKI**

Letna izjava o območju evra 2009

{SEC(2009) 1313}

1. GOSPODARSTVO OBMOČJA EVRA LETA 2009

Po pretresih najhujše krize od tridesetih let prejšnjega stoletja se pojavljajo znaki gospodarske stabilizacije. Pomembni posegi politike so po vsem svetu pripeljali do tega, da je bila dosežena določena stopnja stabilnosti finančnega sistema. Poleti so se finančni pogoji izboljšali in nekaj finančnih kazalcev se je vrnilo na ravni pred krizo. Tudi kazalci zaupanja podjetij in potrošnikov so se v zadnjih mesecih izboljšali. Svetovna trgovina se je stabilizirala in glede na kazalce bo zmanjšanje zalog kmalu doseglo najnižjo točko. Relativna odpornost potrošnje proti krizi se je med recesijo izkazala za stabilizacijski dejavnik, saj so ukrepi za zmanjšanje inflacije in olajšave iz paketov fiskalnih spodbud spodbujali prihodke gospodinjev.

V skladu z zadnjo vmesno napovedjo, ki so jo objavile službe Komisije septembra 2009, se bo rast v območju evra leta 2009 zmanjšala za 4 %, kar je bilo napovedano že spomladi leta 2009. Nazadovanje konjunktura, ki je bilo v prvem četrtletju večje od pričakovanega, je bilo v drugem četrtletju izravnano z nepričakovano hitro stabilizacijo, zlasti v Nemčiji in Franciji.

Vendar je treba moč in odpornost ponovnega gospodarskega vzpona še preveriti. Čeprav se kazalniki plačilne sposobnosti bank povečujejo, k čemur prispevajo prilagodljiva monetarna politika in reševalni paketi, stabilizacija na finančnih trgih še ni dala konkretnih rezultatov za razdeljevanje posojil gospodarstvu, katerega rast se je znatno zmanjšala v prvi polovici leta 2009. Tudi slabše napovedi glede zaposlenosti so vir negotovosti in skrbi. Po drugi strani pa ne smemo pozabiti znatnih spodbud politike, ki so še v pripravi in bodo imele pozitiven učinek. Na splošno pa je treba vzdržnost ponovnega gospodarskega vzpona še preveriti.

Evro je imel med krizo vlogo pomembnega ščita. Evro je učinkovito ščitil območje evra pred pretresi na področju menjalnih tečajev in obrestnih mer, ki so v preteklosti v času težav na finančnem trgu zelo škodovali državam članicam. Prav tako je igral pomembno vlogo kot opora za trdne makroekonomske politike držav članic, ki si dejavno prizadevajo za prevzem evra in katerih valute so vezane na evro. Sposobnost območja evra, da v sodelovanju z drugimi centralnimi bankami hitro ukrepa pa je navsezadnje prispevala k stabilnosti celotnega mednarodnega monetarnega sistema.

Finančna kriza je povečala privlačnost evra za države članice, ki niso v območju evra. Izpostavljeni sta bili zlasti dve morebitni koristi članstva v območju evra: prvič, odpravilo bi tveganje nenadnih in motečih sprememb menjalnih tečajev in drugič, domačim institucijam bi omogočilo dostop do denarnih sredstev evropske centralne banke. Vendar je kriza hkrati pokazala, da evro ne rešuje vseh gospodarskih izzivov, med katerimi so zlasti izzivi v zvezi z notranjimi in zunanjimi neravnovesji, saj so bile nekatere države območja evra s takšnimi neravnovesji zelo prizadete. Ta izkušnja dokazuje, da je treba pred prevzemom evra doseči visoko stopnjo trajnostne konvergence, kakor se to zahteva v Pogodbi. Države kandidatke za območje evra bi morale svoja gospodarstva pripraviti na prevzem evra, in sicer s politikami za okrepitev fiskalne discipline, preprečevanje makro-finančnih neravnovesij in pospeševanje produktivnosti, konkurenčnosti ter nazadnje s sposobnostjo prilagajanja znotraj EMU.

Vendar kriza povečuje nekatere izzive v območju evra. Kriza predstavlja breme za vzdržnost javnih financ in potencialno rast. Poleg tega prilagoditev zaradi krize sicer pomaga pri zmanjševanju nekaterih neravnovesij znotraj območja evra, vendar obstaja tveganje, da se bodo razlike v konkurenčnosti spet povečale, če ukrepi politike ne bodo ustrezno usklajeni.

Kot posledica velikega zmanjšanja prihodkov, ukrepov fiskalnih spodbud iz evropskega načrta za oživitev gospodarstva (European Economic Recovery Plan – EERP) in delovanja avtomatskih stabilizatorjev, so se državne bilance močno poslabšale. Z učinkovitimi ukrepi politike od jeseni 2008, ki so bili usklajeni v okviru EERP, se je bilo mogoče izogniti finančnemu zlomu in splošni izgubi zaupanja. Ukrepi fiskalne politike so bili uspešno usmerjeni na potrebo in nujnost reševanja gospodarstva iz recesije. Diskrecijske fiskalne spodbude in neomejeni avtomatski stabilizatorji so zaščitili konjunkturo in prispevali k nedavnim znakom izboljšanja, vendar so povzročili tudi znatno poslabšanje državnih bilanc. Vedno večji primanjkljaji v proračunih, nizka ali negativna rast ter podpora bančnemu sektorju povzročajo vedno višji javni dolg. Povprečni proračunski primanjkljaj v območju evra se bo po pričakovanjih povečal z 2 % BDP leta 2008 na več kot 5 % BDP leta 2009. Na podlagi sedanjih načrtov in napovedi se bo primanjkljaj v območju evra nadalje povečal, in sicer na 6,5 % BDP leta 2010, medtem ko bi javni dolg lahko dosegel 84 % BDP do leta 2010, kar pomeni povečanje za 18 odstotnih točk od leta 2007. V skoraj vseh državah članicah območja evra z morebitno izjemo Cipra in Luksemburga bo leta 2009 proračunski primanjkljaj presegal 3 % BDP, pri čemer bo v nekaterih državah ta meja močno presežena. Svet je v prvi polovici leta 2009 na pobudo Komisije začel postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem (*Excessive Deficit Procedures – EDP*) za Grčijo, Irsko, Francijo, Malto in Španijo, ker so leta 2008 presegle referenčno vrednost (Grčija je to mejo preseгла leta 2007)¹. Komisija danes predlaga, naj Svet začne EDP za države, ki bodo po pričakovanjih leta 2009 presegle referenčno vrednost. Prožnost pri uporabi EDP, ki jo dovoljuje Pakt, zagotavlja pomembno podporo in vodenje držav članic v teh težkih razmerah. Kot rezultat so bili večinoma srednjeročno določeni načrti za konsolidacijo proračuna, ki se priporočajo v okviru EDP, in glede na razmere v posameznih državah so se za odpravo čezmernega primanjkljaja priporočali daljši roki.

Kriza bi lahko negativno vplivala na trend rasti. Komisija je napovedala, da se bo potencialna rast BDP v območju evra dolgoročno zmanjšala zaradi staranja prebivalstva. Ta pojav bi bil lahko še bolj zaskrbljujoč zaradi številnih dejavnikov, povezanih s krizo. Prvič, če bo brezposelnost dolgotrajna, bi to pomenilo podaljšano, mogoče trajno izgubo pomembnih spretnosti. Drugič, zaloga opreme in infrastrukture se bo zmanjšala in bo zaradi nižjih naložb in sektorskih sprememb morda zastarela. Tretjič, inovacije bodo morda ovirane, saj je poraba za raziskave in razvoj ponavadi med prvimi izdatki, ki jih podjetja zmanjšajo med recesijo. Višje premije za tveganje bodo morda v prihodnosti podražile financiranje raziskav in razvoja. Zmanjšanje potencialne rasti bo po pričakovanjih višje v državah, ki so v globoki recesiji.

Pozdravlja se zmanjšanje razlik znotraj območja evra takoj po krizi. Takoj po finančni krizi se je rast zmanjšala v vseh državah območja evra, vendar v različnem obsegu. Vmesne napovedi služb Komisije kažejo, da se znotraj območja evra začenjajo pojavljati razlike v gibanju rasti držav članic. Rast leta 2009 je bila npr. popravljena navzgor za Nemčijo in Francijo ter navzdol za Italijo in Španijo. Glede razlik v tekočih računih pa bo sedanji popravek na stanovanjskem trgu in njegov učinek na domače povpraševanje verjetno nekoliko zmanjšal razlike, kar je dobrodošel ukrep na poti k bolj uravnoteženi rasti. Vendar pa je konvergenca skromna in ni skladna med državami članicami območja evra.

¹ Vsi zadevni dokumenti v zvezi s postopkom EDP so na voljo na:
http://ec.europa.eu/economy_finance/netstartsearch/pdfsearch/pdf.cfm?mode=_m2

2. ZARADI PRETEKLIH NERAVNOVESIJ SO BILE NEKATERE DRŽAVE ČLANICE V OBMOČJU EVRA OB NASTOPU KRIZE BOLJ OBČUTLJIVE KOT DRUGE

Kriza je izpostavila nekatera neravnovesja iz časa pred krizo. Na svetovni ravni je bila hitrost in intenzivnost širjenja krize po stečaju banke Lehman Brothers presenečenje. Povpraševanje in BDP sta se v nekaterih državah članicah območja evra zmanjšala v tako velikem obsegu kot v drugih gospodarskih, ki so bila morda bolj izpostavljena. Čeprav sta glavna razloga za širjenje globalna narava in povezanost bančnih in finančnih sistemov, so težave v nekaterih državah članicah izpostavile številne slabosti znotraj samega območja evra.

Na podlagi nastalih neravnovesij znotraj območja evra so bila nekatera gospodarstva bolj izpostavljena pretresom kot druga. Ugodni makroekonomski pogoji, za katere so značilne velika makroekonomska rast, nizke stopnje inflacije, znižane obrestne mere in precejšnja stabilnost na finančnem trgu, so povzročili, da so gospodarski subjekti močno podcenjevali nekatera tveganja v svetovnem finančnem sistemu in povečali posojila na svetovni ravni. V nekaterih državah članicah območja evra so isti ugodni gospodarski pogoji tudi omogočali financiranje hitre rasti na račun velikih primanjkljajev v tekočih računih (zlasti v EL, ES, PT in CY, vendar tudi v IE, MT, SI, SK), medtem ko so imele druge države članice vedno večje presežke na tekočih računih (DE, LU, AT, NL, FI). Znotraj območja evra so se razlike v saldih tekočega računa med tema dvema skupinama stalno povečevale od sredine devetdesetih let in dosegle rekordno vrednost neposredno pred krizo. Od uravnoveženega položaja leta 1999 so se presežki stalno povečevali in leta 2007 dosegli 7,7 % BDP, medtem ko so se skupni primanjkljaji povečali s 3,5 % BDP leta 1999 na 9,7 % leta 2007.

V državah s primanjkljajem je trend vse večjih razlik odražal povečevanje domačih neravnovesij. Ta neravnovesja so se kazala prek pritiskov čezmernega domačega povpraševanja, višanja cen stanovanj in velikega razcveta gradbeniškega sektorja. To je bilo zlasti očitno na Irskem, v Španiji in Grčiji, ki so v zadnjem desetletju vztrajno beležile višjo rast in inflacijo kot ostale države v območju evra. Veliki primanjkljaji v tekočem računu in s tem povezani pritoki tujega kapitala so upravičeni v scenariju dohitevanja, če omogočajo gospodarstvu, da poveča zaloge kapitala in ustvari pogoje za trajnostno srednjeročno rast. Vendar kapital v državah s primanjkljajem ni bil vedno uporabljen najbolj produktivno. Zaradi tega je bil znaten del delovne sile zaposlen v zelo cikličnih sektorjih, kot je gradbeništvo, kjer je zdaj potrebna znatna prilagoditev.

Po drugi strani so države s presežkom izkoristile svoje tradicionalne prednosti, tako da so model rasti osredotočile na svoj že konkurenčni izvozni sektor. V teh državah ni domače povpraševanje po pomenu za rast nikoli zares prekosilo izvoza. Učinek krize je odkril občutljivost tega modela rasti na nihanja svetovne ponudbe, kar vpliva na rast v celotnem območju evra.

Drugi razlog za neravnovesja je hitra rast finančnega sektorja. Najboljši primer je Irska, kjer je delež finančnega sektorja v celotni dodani vrednosti leta 2007 znašal do 10,6 % v primerjavi s 5 %, kar je povprečje v območju evra. Po krizi so velika oslABLJENA sredstva oslABLILA bančni sektor in ustvarila pritisk na javne organe, ki so imeli vlogo posojilodajalca v sili.

Na podlagi teh neravnovesij je mogoče razložiti, zakaj je kriza nekatero državo članice prizadela bolj kot druge. Velike zunanje obveznosti so povečale občutljivost na finančne pretrese, zato se je v državah s primanjkljajem pojavila manjša pripravljenost za tveganje na finančnih trgih. Od samega začetka krize je prilagoditev povečanih gradbeniških sektorjev

tudi močno obremenila rast in zaposlenost. Hkrati je države s presežkom skoraj takoj prizadelo zmanjšanje svetovnega povpraševanja, kar je povzročilo veliko zmanjšanje rasti. V državah z večjimi bančnimi sektorji obstaja tveganje nastanka znatnih fiskalnih obveznosti. Na splošno je veliko nazadovanje konjunktura zlasti prizadelo države članice z neuravnoteženimi modeli rasti.

Vpliv krize kaže potrebo po ukrepanju. Medtem ko so ta neravnovesja in z njimi povezana tveganja znana že več let, pa se za njihovo odpravo ni storilo nič, ker se pripravljavci politike v državah članicah v gospodarsko uspešnih letih za ta neravnovesja večinoma niso zmenili. To je treba spremeniti.

3. NEREŠENE ZADEVE PRAV TAKO OVIRAJO ZMOŽNOST OBMOČJA EVRA, DA SE ODZOVE NA KRIZO

Globljemu finančnemu povezovanju na območju evra se ni pridružila istočasna krepitev nadzornih ureditev. Obstoječe nadzorne ureditve niso spodbujale skupne kulture nadzora, prav tako niso upoštevale sistemskih povezav med finančnimi trgi in realnim gospodarstvom ter zagotovile trdnega okvira za hiter in usklajen odziv ob nastopu krize. Začetni odzivi so bili različni in v veliki meri prilagojeni nacionalnim razmeram. Na primer pobude v zvezi s sistemom zajamčenih vlog in dekonsolidacija večje čezmejne institucije v primeru sile so pokazale na odsotnost učinkovitih postopkov za obvladovanje krize. Prvi vrh Evroskupine na ravni voditeljev držav in vlad, ki je potekal v Parizu oktobra 2008, je prispeval k uskladitvi odziva EU.

Komisija je učinkovito ukrepala za zapolnitev te vrzeli. Zagotovila je skupni okvir za izvajanje nacionalnih načrtov za rešitev bank v skladu s pravili državne pomoči, kar podpira tudi ECB. Od takrat je Komisija, na podlagi sklepov Larosièrejeve skupine, predstavila svoje uradne pravne predloge za novo evropsko strukturo za finančni nadzor. Predlogi si prizadevajo za krepitev bonitetnega nadzora posameznih finančnih institucij in finančnega sistema kot celote. Poleg tega je EU vodilna pri regulativni reformi finančnih trgov, oblikovanju pobud in zavez skupine G20.

Čeprav je bila fiskalna struktura ob nastopu krize večinoma urejena, so imele nekatere države članice kljub temu omejen manevrski prostor za odziv na krizo. Po več letih zelo uspešne fiskalne konsolidacije v skladu s priporočili Pakta stabilnosti in rasti je bila večina držav članic v območju evra v precej boljšem položaju, da se spopadejo s krizo, kot so bile prej. Fiskalna konsolidacija pa kljub ugodnim gospodarskim razmeram v nekaterih državah območja evra ni bila dokončana. Stopnje javnega dolga so ostale visoke v Grčiji, Italiji in Belgiji, medtem ko je fiskalna konsolidacija v Franciji, Grčiji in na Portugalskem potekala počasi in neodločno. V drugih državah so javne finance postale odvisne od fiskalnih prihodkov iz finančnega sektorja ali razvoja nepremičninskega trga, ki je bil v razcvetu in katerega nagel padec je dodatno prispeval k poslabšanju javnih financ in močno zmanjšal fiskalni manevrski prostor, ki je na voljo za odziv na učinke krize. Zaradi tega je več držav članic moralo omejiti svoj prispevek k skupni fiskalni spodbudi, kot je določeno v evropskem načrtu za oživitev gospodarstva, ali se mu popolnoma odpovedati. Če bi bila konsolidacija dokončana, bi lahko bil fiskalni odziv območja evra bolj odločen.

V svetovnem smislu so vlade območja evra uspešno opravile svoje delo pri skupnem svetovnem prizadevanju za ohranitev povpraševanja na območju, vključenem v evropski načrt za oživitev gospodarstva, ki se usklajuje na ravni EU. Razvile so številne obsežne

fiskalne in strukturne ukrepe politike. Splošna fiskalna podpora znaša približno 4,6 % BDP območja evra (približno 5 % za EU kot celoto); vključuje učinke avtomatskih stabilizatorjev in kombiniranih diskrecijskih fiskalnih spodbud držav članic v letih 2009 in 2010 v višini 1,8 % BDP območja evra. Izmed 590 nacionalnih ukrepov, ki so jih prijavile države članice območja evra, jih je 22 % namenjenih spodbujanju kupne moči gospodinjestev, vključno z najbolj ranljivimi; 25 % jih podpira naložbe; 32 % zagotavlja podporo sektorjem ali podjetjem; 21 % pa je namenjenih izboljšanju delovanja trgov dela. Glede na oceno Komisije iz junija 2009 je večina ukrepov pravočasnih in dobro usmerjenih, v skladu z načeli evropskega načrta za oživitev gospodarstva. Vendar dvomi glede reverzibilnosti nekaterih ukrepov povzročajo zaskrbljenost, ker so ekspanzivne politike zaradi njih manj učinkovite.

Skupni učinek odziva ekonomske politike v območju evra bi bil lahko hitrejši in morda močnejši, če bi se usklajevanje začelo prej in bi bilo obsežnejše. Medtem ko je usklajevanje pomembno za EU kot celoto, je zlasti pomembno za države članice območja evra zaradi njihovih tesnih gospodarskih in finančnih vezi ter dejstva, da imajo skupno valuto in enotno monetarno politiko. V celoti vzeto se obstoječi mehanizem usklajevanja politike znotraj območja evra v krizi ni najbolje obnesel. Na podlagi tega se je Evroskupina zavezala, da bo izboljšala usklajevanje izvajanja nacionalnih ukrepov za oživitev gospodarstva, da bi se izognila nenačrtovanim negativnim učinkom prelitja in v celoti vpeljala okvir nadzora, določen v Paktu stabilnosti in rasti. Bolj kot kdaj koli prej, mora območje evra prevzeti vlogo voditelja v teh težkih časih.

4. POT NAPREJ: ZAGOTAVLJANJE UČINKOVITE NOTRANJE PRILAGODITVE IN TRAJNOSTNE RASTI V TEŽAVNEM OKOLJU

Kriza je jasno pokazala nujno, da države članice območja evra pospešijo izvajanje programa reform EMU@10: širitev in poglobljanje makroekonomskega nadzora. Učinkovito delovanje EMU je pomembno za EU kot celoto. V svojem sporočilu EMU@10² iz maja 2008 je Komisija predlagala tristebni program za izboljšanje delovanja EMU glede na nagle spremembe razmer v svetu, staranje prebivalstva in vedno večje skrbi glede energije in podnebnih sprememb. V okviru programa notranje politike poziva k razširitvi makroekonomskega nadzora v EMU prek fiskalne politike, tako da bo vključeval vidike makrofinančne stabilnosti in trende na področju konkurenčnosti, kot so opredeljeni v lizbonski strategiji za rast in delovna mesta, ter zagotovil boljše vključevanje strukturne reforme v celotno politično usklajevanje znotraj EMU. Poleg tega program poziva k poglobljanju usklajevanja fiskalne politike in povečanju nadzora. V programu zunanje politike EMU@10 pa navaja, da mora imeti območje evra pomembno vlogo pri upravljanju svetovnega gospodarstva. Kriza je poudarila potrebo po nujnosti uresničitve tega programa.

Širši makroekonomski nadzor je nujno potreben za spodbuditev usklajenega političnega odziva na izziv, ki ga predstavlja konkurenčnost. Sprejeti je treba odločne in nujne ukrepe politike, ker lahko strukturne divergence ogrozijo kohezivnost območja evra. Kljub ponavljajočim se opozorilom se neravnovesja znotraj območja evra niso obravnavala v času, ko so bile gospodarske razmere ugodne. Zdaj je zaradi krize treba prilagoditi salde tekočih računov na težji način, in sicer se ni mogoče izogniti upadu domačega povpraševanja in nagli rasti brezposelnosti. To predvsem – a ne izključno – velja za države s primanjkljajem, kot sta

² „EMU@10: dosežki in izzivi po desetih letih obstoja ekonomske in monetarne unije“ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski centralni banki – COM(2008) 238, 7.5.2008.

Španija in Irska. Poleg tega lahko ponovno usklajevanje trendov konkurenčnosti traja dlje, kot je bilo predvideno, zaradi: (i) svetovne narave krize, ki ovira izvozno usmerjeno strategijo; (ii) nizke potencialne rasti, ki omejuje prostor na voljo za rebalans nastalih razlik v plačah in stroških, (iii) ter dejstva, da bodo lahko z izboljšanjem gospodarskih razmer, v državah, ki se soočajo z počasno rastjo, realne obrestne mere višje kot v preostalem delu območja evra. Pri prizadevanju za širitev makroekonomskega nadzora se je Evroskupina leta 2008 dogovorila, da bo redno pregledovala trende konkurenčnosti znotraj območja evra ter spodbujala države članice k sprejetju ukrepov za prilagoditev. Odpravljanje temeljnih vzrokov negativnega razvoja na področju konkurenčnosti v območju evra je vprašanje, ki ga je treba obravnavati skupaj ter mora biti bistven del strategije tega območja za izhod iz krize.

Širitev nadzora mora prav tako vključevati razvoj na finančnem trgu. Prevelika zadolženost zasebnega sektorja je povzročila netrajnostne gospodarske trende. Takšna finančna neravnovesja je treba odkriti zgodaj in jih odpraviti. Sporočilo EMU@10 poudarja, „da je povezovanje trgov (zlasti na področju finančnih storitev) na splošno sicer koristno za EMU, lahko pa, če ga ne spremljajo ustrezne politike, poveča razhajanja med sodelujočimi državami“. Kriza kaže, kako hitro lahko finančni pretresi vplivajo na realno gospodarstvo in kako obsežne so lahko posledice. Poleg širitve makroekonomskega nadzora na razvoj konkurenčnosti znotraj območja se zdi, da je zgodnje odkrivanje nagle rasti cen premoženja bistveno za izognitev poznejšim dragim popravkom fiskalnih in zunanjih neravnovesij.

Nadzor je treba poglobiti za zagotovitev vzdržnosti javnih financ. Po krizi obstaja nevarnost, da se bodo zaradi kombinacije nizke rasti in rastočega dolga javne finance znašle v neugodnem položaju prav v trenutku, ko se začne kazati učinek staranja prebivalstva. Če se politike ne bodo spremenile, naj bi po napovedih leta 2014 javni dolg v območju evra dosegel 100 % BDP. V okviru natančnejšega fiskalnega usklajevanja v območju evra je potrebna trdna zaveza za sprejetje fiskalne strategije, ki lahko doseže ustrezno ravnovesje med vzdržnostjo v skladu s Paktom stabilnosti in rasti. Za zagotovitev usklajenih fiskalnih politik za območje evra so se finančni ministri območja evra junija 2009 dogovorili o nalogah za zagotovitev smernic za oblikovanje vladnih proračunov za leto 2010 (vmesni pregled izvrševanja proračuna). Predvsem so se odločili, da je treba takoj, ko se gospodarsko stanje izboljša in se tveganje nadaljnjega padca rasti zmanjša, ravnovesje fiskalnih politik premakniti proti konsolidaciji. Prav tako so se dogovorili, da se mora hitrost fiskalne konsolidacije razlikovati med posameznimi državami, pri čemer je treba upoštevati ne le hitrost oživljanja gospodarstva, fiskalnega stanja in višine dolga, ampak tudi napovedi glede stroškov zaradi staranja prebivalstva, zunanja neravnovesja in tveganja v finančnem sektorju.

Konsolidacija mora prav tako izboljšati kakovost javnih financ in zadržati rast dolga ter hkrati prispevati k dolgoročni rasti, in sicer s konsolidacijo neproduktivne porabe in krepitvijo pobud za dvig produktivne zmogljivosti gospodarstva. Poleg tega je treba okrepiti nacionalne fiskalne okvire in jih bolj prilagoditi za učinkovito konsolidacijo v ugodnejših časih. Na splošno je ta kriza pokazala, da je treba pri makroekonomskem nadzoru upoštevati vzdržnost kot tipični dejavnik pri pripravi gospodarskih strategij.

Usklajevanje med politikami in državami članicami je treba izboljšati, da se omogočijo razumne strategije izhoda iz krize. Verodostojne in dobro usklajene izhodne strategije so posebej pomembne za območje evra, da se zagotovi trajnostna rast in prepreči, da bi bile, ko si bo gospodarstvo ponovno opomoglo, krivulje potencialne rasti preveč različne. Usklajevanje mora potekati predvsem v obliki skupnega razumevanja ustrezne časovne razporeditve, hitrosti in zaporedja normalizacije zahtev politike. Možen umik ukrepov fiskalne spodbude in ukrepov za podporo podjetjem bi, skupaj z oblikovanjem verodostojne

fiskalne konsolidacije in načrtov strukturne reforme, izboljšal možnosti za stabilnost cen in s tem olajšal izvajanje monetarne politike. Hitra sanacija finančnega sektorja bi bila bistvena za zagotovitev, da bančni sistem ne zavira oživljanja gospodarstva ter da cilj monetarne politike v zvezi s stabilnostjo cen ne pride v nasprotje s ciljem finančne stabilnosti. Različne odzive politike bo treba vključiti v nacionalne strategije izhoda iz krize, da se po vsem svetu doseže najboljši rezultat. V skladu s priporočili Sveta za območje evra v okviru lizbonske strategije je potreben napredek pri izvajanju reform, ki izboljšujejo potencialno rast in olajšujejo prilagajanje na pretrese.

Lekcije za upravljanje. Kriza je poudarila potrebo po krepitvi okvira za nadzor in upravljanje območja evra. V svojem sporočilu EMU@10 iz leta 2008 je Komisija že poudarila potrebo, da države članice območja evra pokažejo jasnejšo politično voljo in vodstvo, da skupno razumevanje pretvorijo v konkretne ukrepe politike. Hkrati je pozvala države članice, naj zagotovijo, da bo Evroskupina postala organ politike, ki bo zagotavljal odkrite razprave in odločno ukrepanje. Lizbonska pogodba zagotavlja potrebno platformo za nadaljnje izboljšanje gospodarskega upravljanja območja evra. Nov protokol k Lizbonski pogodbi poudarja potrebo po vse tesnejšem usklajevanju gospodarskih politik znotraj območja evra, s čimer uradno priznava Evroskupino in njenega predsednika. Lizbonska pogodba prav tako krepi vlogo Komisije pri nadzoru delovanja EMU.

Skupaj lahko območje evra vpliva na globalni program. Nastanek skupine G20 kot osrednjega foruma za spodbujanje globalne reforme gospodarskega in finančnega upravljanja odpira nekatere možnosti za območje evra. Po krizi se svetovno gospodarstvo srečuje s težkim izzivom upravljanja prehoda proti bolj uravnoteženemu in trajnostnemu vzorcu rasti v večjih svetovnih gospodarstvih. To tudi utemeljuje večjo vlogo svetovnega nadzora pod okriljem Mednarodnega denarnega sklada. V zvezi s tem je treba območje evra obravnavati kot enotno gospodarsko enoto, ki bo s pridruženjem novih članic postajala vse pomembnejša. Da bi območje evra lahko odločno nastopalo na svetovnem prizorišču, je treba okrepiti zunanje predstavništvo EU, zlasti znotraj MDS. Zdaj, ko postajajo razprave o reformi kvot in predstavništva vse bolj živahne, je pravi trenutek za to. Zato je stališče Komisije, ki ga je predstavila pred letom dni v sporočilu EMU@10, aktualnejše kot kdaj koli prej.